TÜRKÇE

6. SINIF

YAZILIYA HAZIRLIK

1. DÖNEM - 1. ORTAK YAZILI · SENARYO 2

TYMM 2026-2027

Hazırlayan: **Murat Altun**

Bu sorular Claude tarafından hazırlanmıştır.

1. BİLMECE GECESİ

Kasım ayının soğuk bir akşamıydı. Elektrikler kesilince Deniz ile küçük kardeşi Can, mum ışığında ne yapacaklarını bilemeden oturuyorlardı. Onların sıkıldığını gören babaanneleri, çocukları sobanın yanına çağırdı: "Gelin bakalım, size kendi çocukluğumun oyununu öğreteyim." dedi. Babaanne, köyünde uzun kış gecelerinde komşuların bir evde toplandığını ve sırayla bilmece sorduğunu anlattı. Sonra ilk bilmeceyi sordu: "Ufacık mermer taşı, içinde beyler aşı." Can hemen "Taş!" diye bağırdı. Deniz biraz düşündükten sonra "Yumurta!" dedi ve bilmeceyi bildi. Az sonra elektrikler geldi ama kimse televizyonu açmak istemedi. O gece babaanne, torunlarına on bilmece daha sordu. Ertesi gün Deniz, sınıf panosunda bir "Bilmece Köşesi" hazırladı.

(Bu metin soru için hazırlanmıştır.)

1.1. Metindeki olayların nerede ve ne zaman geçtiğini yazınız. (5 puan)

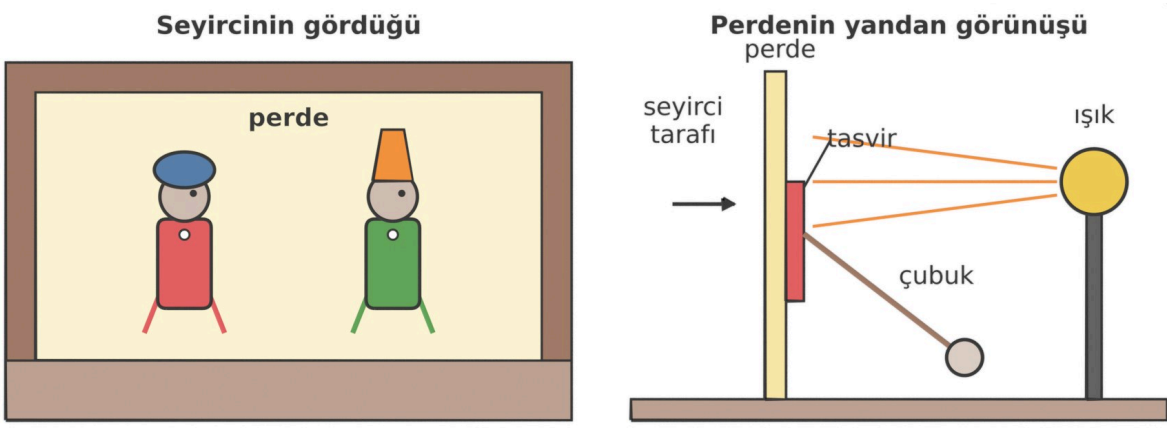
1.2. Babaanneye göre bilmece oyunu, onun çocukluğunda köyde nasıl oynanırdı? Metinden hareketle yazınız. (5 puan)

1.3. Elektrikler geldikten sonra ve ertesi gün neler olduğunu metinden hareketle yazınız. (5 puan)

2. PERDEDEKİ RENKLİ GÖLGELER

Karagöz, yüzyıllardır sevilerek izlenen geleneksel bir Türk gölge oyunudur. Bu oyundaki figürlere tasvir denir. Tasvirler genellikle deve derisinden kesilir. Deri, ışık geçirecek kadar inceltilir ve kök boyalarla renklendirilir. Oyun, gerili beyaz bir perdenin arkasında oynatılır. Perdenin arkasındaki ışık, tasvirlerin renkli gölgelerini perdeye düşürür. Oyunu oynatan sanatçıya hayalî denir. Hayalî, tasvirleri onlara takılan çubuklarla hareket ettirir; bütün karakterleri de kendi sesiyle konuşturur. Karagöz oyunlarının konuları günlük hayattan alınır. Bu oyunlar seyirciyi güldürürken Türkçenin inceliklerini de gösterir. Karagöz, 2009 yılında UNESCO İnsanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirası Temsilî Listesi'ne alınmıştır.

(Bu metin soru için hazırlanmıştır.)

2.1. Metnin konusunu yazınız. (5 puan)

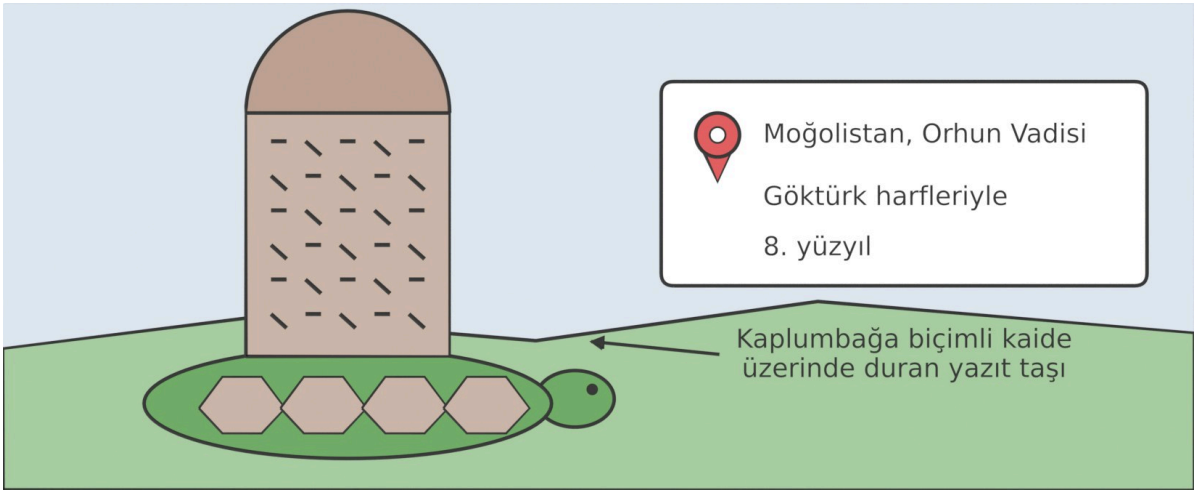
2.2. Tasvirler nasıl hazırlanır? Metinden hareketle yazınız. (5 puan)

2.3. Metne göre hayalînin oyundaki görevleri nelerdir? İki görevini yazınız. (5 puan)

3. TAŞA YAZILAN TARİH: ORHUN YAZITLARI

Orhun Yazıtları, Türk dilinin bilinen en eski yazılı belgeleri arasında yer alır. Bu yazıtlar, bugünkü Moğolistan'da Orhun Irmağı'nın yakınlarında bulunan büyük taş anıtlardır. 8. yüzyılda Göktürkler döneminde dikilen yazıtlar, Göktürk alfabesiyle yazılmıştır. Yazıtlarda Bilge Kağan, Kül Tigin ve Vezir Tonyukuk'un hayatları ile Göktürklerin bağımsızlık mücadelesi anlatılır. Ayrıca Türk milletine birlik olma, çalışkan olma ve bağımsızlığını koruma öğütleri verilir. Orhun Yazıtları, Türkçenin o dönemde de güçlü ve zengin bir dil olduğunu gösterir. Bu nedenle yazıtlar, Türk dili ve tarihi için çok değerli bir mirastır.

(Bu metin soru için hazırlanmıştır.)

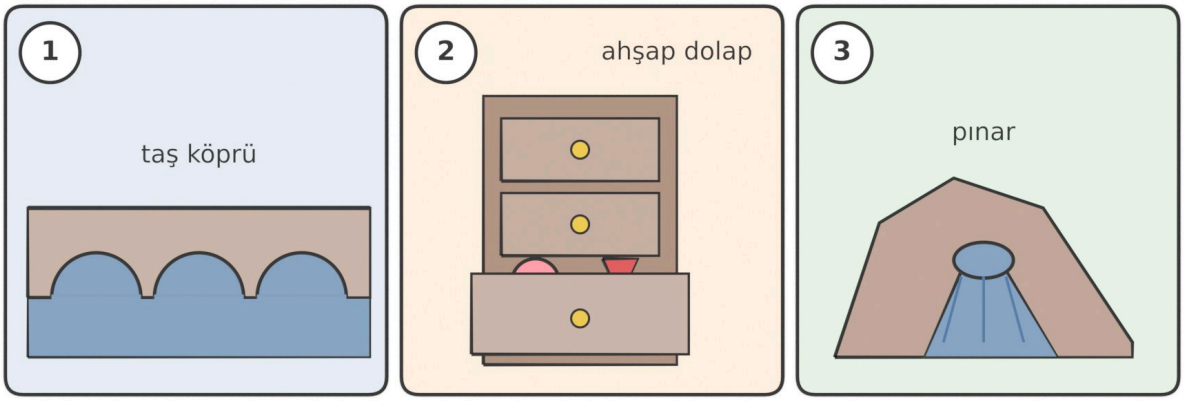
3.1. Bu bilgilendirici metnin içeriğini en iyi yansıtan üç anahtar kelimeyi yazınız. (9 puan)

1. Anahtar kelime	2. Anahtar kelime	3. Anahtar kelime

3.2. Sınıf arkadaşınız Mert, "ırmak" kelimesini de bu metnin anahtar kelimesi olarak seçmiştir. Mert'in seçiminin doğru olup olmadığını metinden hareketle gerekçesiyle açıklayınız. (6 puan)

4. Cumartesi sabahı annemle babaannemin köyüne gittik. Köyün girişindeki eski taş köprünün üç gözü **(1)** vardı; dere, kemerlerin altından şırıl şırıl akıyordu. Babaannem bizi kapıda karşıladı ve bana çocukluğunda kullandığı ahşap dolabı gösterdi: "Dolabın en alttaki gözünde **(2)** eski oyuncaklarım duruyor." dedi. Çekmeceyi açınca bez bir bebekle tahta bir topaç bulduk. Öğleden sonra babaannemle tepeye çıktık. Köyün içme suyu, oradaki pınarın gözünden **(3)** çıkıyordu. Akşam dönerken babaannem, "Oyuncaklarıma sen göz kulak ol, olur mu?" diyerek topacı bana hediye etti.

(Bu metin soru için hazırlanmıştır.)

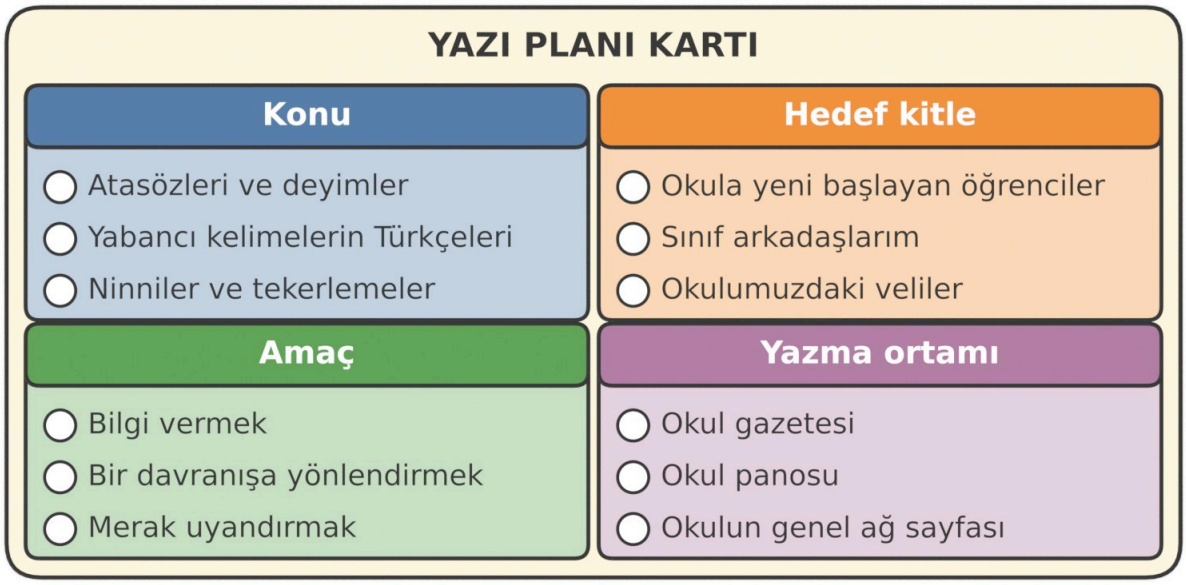
4.1. Metinde altı çizili ve numaralanmış "göz" kelimelerinin metinde hangi anlamda kullanıldığını görselden de yararlanarak yazınız. (9 puan)

Numara	"Göz" kelimesinin metindeki anlamı
(1)	
(2)	
(3)	

4.2. Metinde "göz" kelimesiyle kurulmuş deyimi bulunuz ve bu deyimin anlamını yazınız. (3 puan)

4.3. "Göz" kelimesini "görme organı" anlamında kullanarak bir cümle yazınız. (3 puan)

5. Okulunuzda "Dilimizin Zenginlikleri" adlı bir yazı etkinliği düzenlenmektedir. Siz de bu etkinlik için bir yazı hazırlayacaksınız. Yazınızı planlarken aşağıdaki yazı planı kartından yararlanınız.

5.1. Yazı planı kartının her bölümünden birer seçenek belirleyiniz. Seçtiğiniz konuyu, hedef kitleyi, amacı ve yazma ortamını tabloya yazınız. (4 puan)

Konu	Hedef kitle	Amaç	Yazma ortamı

5.2. Seçimlerinize uygun, en az altı cümlelik bir yazı yazınız. Yazınızda uygun başlatma, sürdürme ve sonlandırma ifadeleri kullanınız. (16 puan)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Mert ile Elif, 24 Kasım Öğretmenler Günü için sınıfta bir tebrik kartı hazırlamaktadır.

6.1. Görseldeki hazırlıkla ilgili, virgülün aşağıda verilen görevlerine uygun birer cümle yazınız. (12 puan)

a) Sıralı cümleleri ayırma
b) Tırnak içinde olmayan alıntı cümlesini belirtme
c) Kendisinden sonraki cümleye bağlı olarak ret, kabul veya teşvik bildiren kelimeyi ayırma

6.2. Görseldeki hazırlıkla ilgili, aşağıda istenen yazım kurallarına uygun birer cümle yazınız. (8 puan)

a) Ayrı yazılan "de/da" bağlacının kullanıldığı bir cümle
b) Bitişik yazılan "-de/-da, -te/-ta" ekinin kullanıldığı bir cümle
c) Ayrı yazılan "ki" bağlacının kullanıldığı bir cümle
ç) Soru eki "mi"nin kullanıldığı bir cümle

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE BECERİLER

SORU NO	ÖĞRENME ÇIKTISI	BECERİLER
1	T.O.6.6. Metnin yüzey anlamını belirleyebilme	TAB2. Okuma; KB2.4. Çözümleme
2	T.O.6.6. Metnin yüzey anlamını belirleyebilme	TAB2. Okuma; KB2.4. Çözümleme
3	T.O.6.16. Bilgilendirici metinde anahtar kelimeleri belirlemeye yönelik çözümleme yapabilme	TAB2. Okuma; KB2.4. Çözümleme; KB2.17. Değerlendirme
4	T.O.6.21. Metinden hareketle söz varlığını geliştirmeye yönelik çözümleme yapabilme	TAB2. Okuma; KB2.4. Çözümleme
5	T.Y.6.3. Yazısında içerik ve yapıya yönelik seçimlerini yönetebilme	TAB4. Yazma; KB2.17. Değerlendirme
6	T.Y.6.21. Yazım kuralları ve noktalama işaretlerini uygulayabilme	TAB4. Yazma; KB2.17. Değerlendirme

PUANLAMA TABLOSU						
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**TOPLAM**
15	*15*	*15*	*15*	*20*	*20*	***100***

Bu sınav, 2026-2027 eğitim öğretim yılı 1. dönem konu-soru dağılım tablosundaki 1. ortak yazılı **Senaryo 2** dağılımına göre, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 6. sınıf öğretim programı esas alınarak hazırlanmıştır. Hazırlayan: Murat Altun. Bu sorular Claude tarafından hazırlanmıştır. Millî Eğitim Bakanlığının resmî yayını değildir; görseller Blender ile oluşturulmuştur.

ÇÖZÜMLER

1. Doğru cevap:

- 1.1 **(5 puan)**: Yer: evde, sobanın yanında **(2 puan)**. Zaman: kasım ayının soğuk bir akşamı, elektrikler kesildiğinde **(3 puan)**. Yalnızca "akşam" ya da yalnızca "kasım ayında" yazan cevaba zaman için 2 puan verilir.
- 1.2 **(5 puan)**: Uzun kış gecelerinde **(2 puan)** komşuların bir evde toplanıp sırayla bilmece sorduğunu **(3 puan)** belirten cevaplar.
- 1.3 **(5 puan)**: Elektrikler gelince kimsenin televizyonu açmak istemediğini ve babaannenin torunlarına on bilmece daha sorduğunu yazma **(3 puan)**. Ertesi gün Deniz'in sınıf panosunda bir "Bilmece Köşesi" hazırladığını yazma **(2 puan)**.

Örnek doğru cevap:

1.1. Olaylar evde, sobanın yanında geçmektedir. Olayların zamanı kasım ayının soğuk bir akşamı, elektriklerin kesildiği zamandır.

1.2. Babaannenin köyünde uzun kış gecelerinde komşular bir evde toplanır, sırayla birbirlerine bilmece sorarlardı.

1.3. Elektrikler gelince kimse televizyonu açmak istemedi; babaanne torunlarına on bilmece daha sordu. Ertesi gün Deniz, sınıf panosunda bir "Bilmece Köşesi" hazırladı.

Yanlış cevap: Olayların "köyde, yaz akşamı, okulda" geçtiğini yazmak; oyunun "televizyonda, okulda öğretmenle" oynandığını söylemek; elektrikler gelince "çocukların televizyon izlediğini" ya da Deniz'in "evde bilmece köşesi hazırladığını" yazmak metinle uyuşmadığı için puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

2. Doğru cevap:

- 2.1 **(5 puan)**: Geleneksel Türk gölge oyunu Karagöz'ün (tasvirlerinin, oynatılışının) tanıtılması ya da "Karagöz gölge oyunu ve özellikleri" anlamına gelen cevaplar 5 puan alır. Yalnızca "tasvirler" ya da yalnızca "UNESCO" gibi bir ayrıntıyı konu olarak yazan cevaplara 1 puan verilir.
- 2.2 **(5 puan)**: Tasvirlerin genellikle deve derisinden kesildiğini **(2 puan)**, derinin ışık geçirecek kadar inceltildiğini **(2 puan)** ve kök boyalarla renklendirildiğini **(1 puan)** yazma.
- 2.3 **(5 puan)**: Tasvirleri onlara takılan çubuklarla hareket ettirmek **(3 puan)**; bütün karakterleri kendi sesiyle konuşturmak **(2 puan)**.

Örnek doğru cevap:

2.1. Metnin konusu, geleneksel Türk gölge oyunu Karagöz ve bu oyunun nasıl oynatıldığıdır.

2.2. Tasvirler genellikle deve derisinden kesilir. Deri, ışık geçirecek kadar inceltilir ve kök boyalarla renklendirilir.

2.3. Hayalî, tasvirleri onlara takılan çubuklarla hareket ettirir. Ayrıca oyundaki bütün karakterleri kendi sesiyle konuşturur.

Yanlış cevap: Konuyu "UNESCO listesi", "kök boyalar" gibi tek bir ayrıntıyla açıklamak; tasvirlerin "kâğıttan, tahtadan" yapıldığını ya da "kalın deriden" hazırlandığını yazmak; hayalînin görevini "perdeyi boyamak, seyirciyi karşılamak" diye açıklamak metinle uyuşmadığı için puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

3. Doğru cevap:

- 3.1 **(9 puan)**: Metnin konusunu ve ana düşüncesini yansıtan her uygun anahtar kelime ya da kelime grubu 3 puandır. Kabul edilen cevaplar: Orhun Yazıtları (yazıt), Göktürkler (Göktürk alfabesi), Türk dili (Türkçe), yazılı belge, tarih, bağımsızlık, miras. Aynı kavramı tekrar eden ikinci kelimeye (ör. "yazıt" ve "Orhun Yazıtları") ayrıca puan verilmez.
- 3.2 **(6 puan)**: Mert'in seçiminin doğru olmadığını belirtme **(2 puan)**. "Irmak" kelimesinin yalnızca yazıtların bulunduğu yeri anlatan bir ayrıntı olduğunu, metnin ise Orhun Yazıtları'nı ve bu yazıtların Türk dili ve tarihi için önemini anlattığını, bu nedenle ırmak kelimesinin metnin içeriğini yansıtmadığını açıklama **(4 puan)**. Gerekçesi eksik ya da yalnızca "Irmak önemli değil." biçiminde olan cevaplara gerekçe için 1 puan verilir.

Örnek doğru cevap:

3.1. Orhun Yazıtları; Göktürk alfabesi; Türk dili.

3.2. Mert'in seçimi doğru değildir. Metinde "ırmak" kelimesi yalnızca yazıtların nerede bulunduğunu anlatırken geçmektedir. Metin ise Orhun Yazıtları'nın ne olduğunu ve Türk dili ile tarihi için neden önemli olduğunu anlatmaktadır. Bu yüzden ırmak, metnin içeriğini yansıtan bir anahtar kelime değildir.

Yanlış cevap: 3.1'de metnin ana düşüncesini yansıtmayan ayrıntıları anahtar kelime olarak yazmak (ör. "ırmak", "Moğolistan", "vezir", "8. yüzyıl", "taş") puan almaz. 3.2'de Mert'in seçiminin doğru olduğunu söylemek ya da gerekçe olarak metinle ilgisi olmayan açıklamalar yapmak yanlış kabul edilir. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

4. Doğru cevap:

- 4.1 **(9 puan)**: Her doğru anlam 3 puandır. (1) Köprünün kemerlerinden her birinin altındaki açıklık, boşluk (TDK, "göz" maddesi: "Delik, boşluk"; örnek: "Köprünün gözleri…"). "Kemer" yazan cevap da doğru kabul edilir. (2) Çekmece (TDK, "göz" maddesi: "çekmece"; örnek: "Masanın gözleri."). (3) Kaynak; suyun yerden çıktığı yer (TDK, "göz" maddesi: "kaynak"). (2) için "bölme, raf" yazan cevaba 2 puan verilir.
- 4.2 **(3 puan)**: Deyimi ("göz kulak olmak") bulma 1 puan; anlamını yazma 2 puan: gözetmek, korumak, bakmak (TDK: "gözetmek, korumak, bakmak").
- 4.3 **(3 puan)**: "Göz" kelimesinin görme organı anlamında kullanıldığı anlamlı ve kurallı bir cümle 3 puan.

Örnek doğru cevap:

4.1. (1) Köprünün kemerlerinin altındaki açıklık, boşluk. (2) Çekmece. (3) Suyun yerden çıktığı yer, kaynak.

4.2. Deyim: "göz kulak olmak". Anlamı: Bir şeyi ya da birini gözetmek, korumak.

4.3. Kardeşimin gözleri annemin gözleri gibi ela renklidir.

Yanlış cevap: 4.1'de "göz" kelimesine her üç kullanımda da "görme organı" anlamını vermek ya da (1) için "köprünün ayağı", (3) için "su birikintisi, göl" gibi metinle uyuşmayan anlamlar yazmak puan almaz. 4.2'de deyim yerine "şırıl şırıl" ikilemesini yazmak; 4.3'te "göz" kelimesini "çekmece, kaynak" gibi başka bir anlamda kullanmak yanlış kabul edilir. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

5. Doğru cevap:

- 5.1 **(4 puan)**: Kartın her bölümünden bir seçeneğin yazılması 1 puandır (konu 1, hedef kitle 1, amaç 1, yazma ortamı 1). Bir bölümden birden fazla seçenek yazılırsa o bölüme puan verilmez.
- 5.2 **(16 puan)** aşağıdaki ölçütlere göre puanlanır. Yazım ve noktalama yanlışları anlamı bozmadıkça bu soruda puan kırma nedeni değildir.

Ölçüt	Puan	Açıklama
İçerik ve amaç	5	Yazı seçilen konuyu işliyor ve seçilen amaca hizmet ediyor: bilgi vermek için açıklama ve örnek, bir davranışa yönlendirmek için öneri ve çağrı, merak uyandırmak için soru ve ilginç bilgi kullanılmış **(5 puan)**. Konuya uygun ama amaçla ilişkisi zayıf **(3 puan)**; konuyla kısmen ilgili **(1 puan)**.
Hedef kitle ve ortam	3	Hitap, kelime seçimi ve cümle uzunluğu seçilen okura ve ortama uygun (ör. okula yeni başlayanlar için kısa ve sade cümleler, veliler için saygılı hitap) **(3 puan)**; kısmen uygun **(1 puan)**.
Yapı	2	Giriş, gelişme ve sonuç bölümleri belli; en az altı cümle birbirine bağlı **(2 puan)**; bölümler belirsiz ya da altıdan az cümle **(1 puan)**.
Başlatma ifadesi	2	"Sevgili arkadaşlar", "Hiç düşündünüz mü…", "Bu yazımda size … anlatmak istiyorum." gibi bir ifade.
Sürdürme ifadeleri	2	"Örneğin", "Bunun yanı sıra", "Ayrıca", "Öte yandan" gibi en az iki ifade **(2 puan)**; bir ifade **(1 puan)**.
Sonlandırma ifadesi	2	"Sonuç olarak", "Kısacası", "Son olarak" gibi bir ifade.

Örnek doğru cevap:

5.1. Konu: Yabancı kelimeler yerine Türkçeleri. Hedef kitle: Sınıf arkadaşlarım. Amaç: Bir davranışa yönlendirmek. Yazma ortamı: Okul panosu.

5.2. Sevgili arkadaşlar, gün içinde kaç yabancı kelime kullandığımızı hiç düşündünüz mü? Teneffüste "online oyun", akşam "e-mail" derken dilimizdeki güzel karşılıkları unutuyoruz. Oysa bu kelimelerin her birinin Türkçesi var. Örneğin "online" yerine "çevrim içi", "e-mail" yerine "e-posta" diyebiliriz. Bunun yanı sıra "printer" yerine "yazıcı", "mouse" yerine "fare" kelimesini kullanmak hem kolay hem de anlaşılırdır. Ayrıca Türkçe kelimeleri kullandıkça küçük kardeşlerimize de güzel bir örnek oluruz. Kısacası dilimiz çok zengindir; gelin, bu zenginliği her gün konuşmalarımızda ve yazılarımızda kullanalım. (İçerik ve amaç 5 + Hedef kitle ve ortam 3 + Yapı 2 + Başlatma 2 + Sürdürme 2 + Sonlandırma 2 = 16 puan)

Yanlış cevap: 5.1'de kartta olmayan seçenekler yazmak ya da tabloyu boş bırakmak; 5.2'de seçilen konuyla ilgisi olmayan bir metin yazmak, birbirinden kopuk cümleler sıralamak, başlatma, sürdürme ve sonlandırma ifadelerine hiç yer vermemek ilgili ölçütlerde puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

6. Doğru cevap:

- 6.1 **(12 puan)**: Her cümle 4 puandır: virgülün istenen görevde ve doğru yerde kullanılması 3 puan; cümlenin anlamlı olması ve görseldeki hazırlıkla ilgili olması 1 puan. a) Yüklemleri ayrı iki cümle virgülle ayrılmalıdır. b) Tırnak içine alınmayan alıntı cümlesinden sonra, "dedi, diye sordu" gibi ifadelerden önce virgül konmalıdır. c) "Evet, hayır, peki, tamam, haydi" gibi kelimelerden sonra virgül konmalıdır.
- 6.2 **(8 puan)**: Her cümle 2 puandır: istenen yapının kurala uygun yazılması 1 puan, cümlenin anlamlı ve görseldeki hazırlıkla ilgili olması 1 puan. a) "de/da" bağlacı ayrı yazılmalıdır (ör. "Elif de"). b) Bulunma hâl eki bitişik yazılmalıdır (ör. "sınıfta, masada"). c) "ki" bağlacı ayrı yazılmalıdır (ör. "öyle … ki"). ç) Soru eki "mi" ayrı yazılmalı, kendisinden önceki kelimenin son ünlüsüne uymalıdır (ör. "güzel mi", "hazır mı").

Örnek doğru cevap:

6.1. a) Mert kartın kenarlarını boyadı, Elif çiçekleri yapıştırdı. b) Öğretmenimiz bu kartı çok sevecek, dedi Elif. c) Evet, kartı ders başında öğretmenimize birlikte vereceğiz.

6.2. a) Mert de kartın üzerine bir şiir yazdı. b) Kartı sınıfta, büyük masanın üzerinde hazırladık. c) Kartı öyle güzel süsledik ki herkes çok beğendi. ç) Kartı öğretmenimize teneffüste mi verelim?

Yanlış cevap: 6.1'de virgülü istenen görevden farklı bir görevde kullanmak (ör. sıralı cümleler istenirken yalnızca "Mert, Elif ve ben" gibi bir sıralama yapmak) ya da virgül kullanmamak ilgili cümlede puan almaz. 6.2'de "de" bağlacını bitişik ("Mertde"), bulunma hâl ekini ayrı ("sınıf ta"), "ki" bağlacını bitişik ("süsledikki") ya da "mi" soru ekini bitişik ("güzelmi") yazmak yanlış kabul edilir. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.